

MOWA I EMOCJE

KROK PO KROKU...

WSPIERAMY MOWĘ DZIECKA

W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

Anna Wrzoł – terapeuta pedagogiczny

Weronika Stasicka – neurologopeda

JAK ROZWIJA SIĘ MOWA DZIECKA W WIEKU PRZEDSZKOLNYM?

Niesamowicie- z niedawno raczkującego maleństwa nasze dziecko stało się przedszkolakiem, a może już za parę chwil pójdzie do szkoły-kiedy to się stało? Praktycznie każdy rodzic zadaje sobie to pytanie, oczywiście zdając sobie sprawę, jak wiele osiągnięć rozwojowych ma na swoim koncie dziecko, jak bardzo nas one zadziwiają, cieszą, z których jesteśmy dumni. Z drugiej strony-cały ten okres rozwoju naszego dziecka już -od poczęcia jest czasem wielu wątpliwości, rozterek i niepokoju, często łez i zmęczenia. Rozwój mowy dziecka jest z pewnością jedną z tych sfer, która bardzo niepokoi rodziców. Od września przyjrzelśmy się jej rozwojowi od samego poczęcia. Natomiast dziś -wisienka na torcie -a mianowicie czas, gdy nasze dziecko jest przedszkolakiem, nazywany przez Leona Kaczmarka **okresem swoistej mowy dziecięcej**. Dla mowy to okres doskonalenia się zdobytych umiejętności; dziecko zna i używa już wielu słów, buduje złożone zdania, coraz lepiej rozumie świat, siebie i relacje, umie je opisać słowami. 7 rok życia dziecka, to moment rozpoczęcia szkoły-to czas, kiedy rozwój mowy powinien być już zakończony.

Przyjrzyjmy się, co powinno potrafić dziecko w kolejnych latach życia:

➤ 3-4r.ż

-dziecko powinno prawidłowo realizować wszystkie głoski z poprzednich etapów rozwoju, opisane w

poprzednich artykułach, a także głoskę [l], również głoski [ś, ź, ć, dź] pod koniec 3 roku życia powinny być zastąpione szeregiem syczącym [s, z, c, dz]

➤ **4-5 r.ż.**

- w wymowie muszą już funkcjonować głoski szeregu syczącego [s, z, c, dz], oraz mogą pojawiać się [sz, ź, cz, dź]
- dziecko buduje długie wypowiedzi, odpowiada na pytania i zaczyna używać pojęć abstrakcyjnych
- pamięć dziecka jest coraz lepsza-bogaci się więc słownictwo, dziecko chce przekazać to, co wie, pyta o wiele rzeczy
- świetnie już bawi się z innymi, są to zabawy tematyczne-w sklep, rodzinę, lekarza itp.
- dziecko rozumie i stosuje wyrażenia przyimkowe, określające relacje przestrzenne -na stole, między krzesłami, za drzewem, połów książkę pod stołem itd.

➤ **5-6r.ż.**

- głoski szeregu szumiącego [sz, ź, cz, dź] oraz powoli głoska [r] powinny być realizowane prawidłowo
- dziecko stosuje określenia, dotyczące czasu (np.: *wczoraj byłem u lekarza, jutro po obiedzie pójdę do babci*).
- dziecko bawi się językiem, tworzy samodzielnie słowa, słyszy i tworzy rymy, odkrywa zależności między wyrazami, odgaduje zagadki

➤ **6-7 r.ż.**

- prawidłowo realizuje wszystkie głoski systemu języka polskiego wraz z głoską [r]

- potrafi używać metafor, form grzecznościowych, nie ma trudności z rozumieniem,
- potrafić budować wypowiedzi poprawne pod względem gramatycznym

CO POWINNO NIEPOKOIĆ W ROZWOJU MOWY PRZEDSZKOLAKA ?

Warto skonsultować się ze specjalistą:

- Zawsze wtedy, gdy utrzymują się trudności z każdego poprzedniego etapu
- Oddycha przez usta, buzia jest cały czas otwarta, dziecko mocno się ślini, język jest widoczny między zębami
- Występują problemy w jedzeniu
- Brakuje głosek, które powinny być w systemie fonetycznym dziecka
- Jeśli dziecko sprawia wrażenie jakby nie słyszało, nie rozumiało mowy
- Dziecko wykazuje stereotypie w zachowaniu, w mowie-powtarza słowa, całe zdania, ciągle tak samo się bawi, nie nawiązuje relacji

Drogi Rodzicu,

warto , abyś pamiętał:

- ❖ Nie wymagaj od dziecka wypowiedziania słów, w których występują głoski dla niego jeszcze trudne, zdarza się, że niektóre dzieci już to potrafią i wtedy należy się z tego cieszyć, jednak większość nie-i to jest także prawidłowe. Za każdym razem, gdy

pomyślisz, że dziecko źle wypowiada jakąś głoskę, sprawdź -np., w naszych broszurkach, czy na pewno musi umieć ją realizować!

- ❖ Nie martw się za bardzo normami, nie panikuj, gdy opóźnienie jest niewielkie, np., 2-3 miesięczne. Normy są ważne, by wiedzieć kiedy reagować, bo im szybciej to zrobimy, tym szybciej poradzimy sobie z daną trudnością, a dzięki temu w kolejnych etapach będzie łatwiej.
- ❖ „Lepiej zapobiegać, niż leczyć” lepiej zadbać, rozwiać wątpliwości, niż żałować, że się tego nie zrobiło, i trudności dziecka się powiększyły, dlatego **Nie bój się pytać**-specjalista jest od tego, by pomóc Tobie i Twojemu dziecku.
- ❖ Bądź radosnym towarzyszem swojego dziecka w jego rozwoju. Nasze broszurki miały pokazać, jak fascynującą podróżą jest rozwój mowy dziecka, oczywiście nie pozbawioną zakrętów i wybojów-ale to jest właśnie życie 😊. Bądź jej aktywnym uczestnikiem- idź obok, ale nie wyręczaj. Daj czas na odpowiedź, pozwól się mylić, nie upominaj, a lepiej powtórz po dziecku prawidłowo, a przede wszystkim sam mów prawidłowo. Chwal za postępy, ciesz się z nich, nagradzaj. Wykonuj z dzieckiem ćwiczenia, zlecone przez logopedę, terapeutę
- ❖ Pamiętaj, że warto „ćwiczyć” mowę w każdej sytuacji-podczas zabawy, wspólnych wakacji,

wycieczek, gotowania-nie zalewaj dziecka słowami, ale obserwuj, naprowadzaj, słuchaj go, baw się z nim.

❖ **PAMIĘTAJ O SOBIE-CODZIENNIE!**

Mimo, że bardzo ważne jest dbać o rozwój dziecka, być przy nim, to jednak w swoim życiu nie jesteś TYLKO rodzicem! Szczęśliwy, spokojny człowiek, może być lepszym rodzicem-efektywniej i na pewno z większą radością będzie spełniał swoją rolę. Dlatego DBAJ O SWÓJ CZAS -O CZAS TYLKO DLA SIEBIE-spędzaj go tak, jak lubisz, znajdź codziennie choćby 15 minut, aby robić tylko, to co Ty chcesz. Należy ci się to i masz do tego prawo 😊 A plusy na pewno dostrzeże także dziecko, i będą to plusy, z których ono też będzie umiało korzystać, jeśli samo kiedyś-byc może zostanie rodzicem.

ZABAWY DOMOWE ROZWIJAJĄCE MOWĘ PRZEDSZKOLAKA

ZABAWY TEMATYCZNE- bawcie się, w co tylko dziecko zechce-lekarza, policjanta, sklep, dom, w przedszkole, udawajcie, śmieJCie się, może kamyki będą rodziną, kałuża morzem, a listki leżakami dla rodziców.

ZABAWY ODDECHOWE- dmuchajcie bańki mydlane, słomką do szklanki z wodą, na listki, piórka, kwiatki,

piłeczki pingpongowe, grajcie na harmonijce, trąbce, na zwieszonych na sznurkach zabawkach

ZABAWY PALUSZKOWE- rysujcie, malujcie, lepcie, wydzierajcie, wycinajcie, nawlekajcie, róbcie ciasta, pizze, ciasteczka, wbijajcie gwoździe do deseczek, sprzątajcie razem, grajcie w gry zręcznościowe

GIMNASTYKA BUZI I JĘZYKA-ćwiczcie buzię i język-propozycje zabaw znajdziecie w innych naszych artykułach, Kąciku logopedycznym albo w gazetce „Twój przedszkolak”

CZYTANIE-czytajcie książki, opowiadajcie o nich, zapiszcie się do biblioteki, wymyślajcie własne zakończenia do książek, albo dalsze losy bohatera, zamiast kolejnej czekolady albo następnej zabawki na Dzień Dziecka albo i bez okazji -kup książeczkę, bądź przykładem i też czytaj „dorosłe” 😊 książki

ZABAWY RUCHOWE- spędzajcie czas na powietrzu, chodźcie na spacer, wybierzcie się na wycieczkę rowerową, grajcie w klasy, w piłkę, pływajcie, skaczcie, naśladujcie ruchy zwierząt, bawcie się w ruchowe kalambury, nie zapominajcie o rolkach, wrotkach, hulajnogach

ĆWICZENIA LEWOPÓLKULOWE- segregujcie, dopasowujcie, układajcie wzory z klocków, zabawek, a dziecko niech zrobi tak samo, układajcie sekwencje z produktów domowych np.jabłko-gruszka-jabłko-gruszka, albo makaron-makaron-orzech-orzech itd. ,grajcie w gry

ĆWICZENIA SŁUCHOWE- czytajcie wierszyki, rymowanki, dzielcie na sylaby, bawcie się w pociągi naładowane danymi głoskami np. jedzie pociąg z głoską G -i wymyślcie wyrazy rozpoczynające się tą głoską (dla starszych przedszkolaków), naśladowanie odgłosy zwierząt, słuchajcie skąd dochodzą dźwięki, grajcie na instrumentach-niech dziecko odgaduje instrumenty po dźwięku, lub głosy domowników, grajcie na kubkach czy klockach sekwencje dźwięków, a dziecko niech powtórzy

Życzymy powodzenia w towarzyszeniu dziecku w tej ciekawej podróży, zapraszamy też do konsultacji w razie jakichkolwiek wątpliwości związanych z rozwojem dziecka

